

ІГОР РОСКВАС,
аспірант
(Україна, Хмельницький, Хмельницький національний університет)
IHOR ROSKVAS,
postgraduate student
(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi National University)
orcid.org/0000-0002-8698-5132

Творча індивідуальність як предмет креативної педагогіки

Creative Individuality as a Subject of Creative Pedagogy

Стаття присвячена проблемі теорії і практики розвитку творчої індивідуальності майбутнього кваліфікованого робітника у процесі креативної професійно-педагогічної підготовки. У статті аналізуються різні підходи до проблеми креативності та особливості застосування креативного підходу до професійно-педагогічної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників; пропонується концепція формування і розвитку креативного мислення студентів; при цьому навчання розглядається як процес вирішення професійно орієнтованих розумових завдань, відповідно до якого передбачається впровадження форм і методів активного навчання студентів, розвиток їх пізнавальної самостійності в навчально-науково-дослідній діяльності. У роботі здійснено аналіз сутності професійної рефлексії в сучасній професійній педагогіці. Розглянуто основні механізми розвитку індивідуальності, розкрито загальне значення поняття «творча індивідуальність».

Ключові слова: *підготовка майбутнього кваліфікованого робітника, креативний підхід, профільна школа, креативне мислення студентів, творча індивідуальність, інтелектуальна активність, професійна рефлексія.*

The article deals with the theory and practice of development of creative individuality of the future skilled worker in the process of creative professionally-pedagogical training. Formation of creative individuality is explained by the significant changes that occur in the modern Ukrainian education. It is stated in the article that according to the world standards the modern skilled worker is an artistic and creative personality, who has the original problem-production and critical thinking, the creator of multivariate programs, referring to progressive international experience and modern technologies and interprets them in certain operating conditions based on the diagnostic goal setting and reflex. The article considers the phenomenon of «professional reflection» as an integral personality trait that significantly affects the formation of creative individuality of the student. The author analyzes the different approaches to the problem of creativity and peculiarities of application of creative approach to professional-pedagogical training of the future skilled workers. The qualities, which significantly affect the efficiency of construction of professional creative data, have been studied. The basis on which the cognitive demand has been determined, and on which the creative personality of the future skilled worker develops. The concept of formation and development of creative thinking of students has been offered, while the learning is considered as a process of solving professionally oriented mental tasks, according to which envisages the introduction of forms and methods of active learning of students, development of their cognitive independence in teaching-scientific-research activities. The fundamental mechanisms of development of individuality taking into account many factors, have been analyzed. General meaning of the term «creative individuality» and «creativity» in philosophy and sociology has been revealed in the research. It is indicated what could be the result of creative activity, and what contains a product of creativity.

The author concludes that the creative individuality of the employee and its development in creative pedagogy should be regarded as a function of the whole personality, which is conditioned by corresponding psychological-professional conditions and the high level of development of its special and personal features.

Key words: *training of future skilled worker, creative approach, specialized schools, and creative thinking skills, creative personality, intellectual activity, and professional reflection.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Формування творчої індивідуальності пояснюється вагомими змінами, що відбуваються в сучасній українській освіті. Модернізація освітньої системи, як зауважено в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, направлена на забезпечення розвитку та соціалізації молоді, становлення індивідуальної

особистості, яка здатна орієнтуватись у реаліях та перспективах соціокультурної динаміки, готової до життя і праці в ринковому суспільстві. Одночасно держава розкриває одну з провідних умов модернізації освіти – підготовку та фахове вдосконалення професійних кадрів. Необхідність розвитку особистих і творчих початків у професійній діяльності принципово проголошена на декларативному рівні, але все ж вона підлягає стабільному контролю в щоденній реальності, що призводить певну частину працівників до розуміння ідеї відчуженості їх від особистої позиції, індивідуальних атрибутів та суб'єктивного стилю діяльності. Сьогодні творча індивідуальність стає затребуваною у суспільстві усіма галузями діяльності. Постійні переміни, що мають місце у житті, потребують від людини атрибутів, що дозволяють творчо та продуктивно підходити до будь-яких змін та інновацій. Саме креативна особистість спроможна адекватно та гнучко вирішувати термінові проблеми, завзято сприймати навколишній світ, виявляти пошукову активність, учиняти самостійні відповідальні рішення. Виконання соціального замовлення в підготовці творчої особистості пов'язано з подальшим підвищенням рівня готовності професійних кадрів до творчої фахової діяльності. За світовими стандартами сучасний кваліфікований робітник - це творча та креативна індивідуальність, яка має оригінальне проблемно-виробниче та критичне мислення, творець багатоваріативних програм, що посилаються на прогресивний світовий досвід і сучасні технології та інтерпретує їх у визначених робочих умовах на основі діагностичного цілепокладання та рефлексії. При цьому позиція працівника аналізується як система всіх розумових, вольових та емоційно-оцінних взаємовідносин із всесвітом, соціальною дійсністю і творчою робітничою діяльністю. Звична система професійної підготовки творчих кваліфікованих робітників є недостатньою для задоволення запитів теперішньої виробничої практики. Сьогодні перед системою освіти є завдання максимального розкриття в особистості її самостійності, креативності, активності та розвитку індивідуально - своєрідного творчого потенціалу людини. А також виховання особистості, що є суб'єктом соціального життя, саморозвитку, самовизначення й самореалізації. Існуюча в системі вищої освіти гостра потреба у підготовці інтелектуальних, ініціативних та творчих фахівців супроводжується зростаючою незадоволеністю навчальним процесом, в якому не приділяється відповідної уваги проявленню та розвитку креативності як загальної здібності до творчості. Зрозуміло, що ефективність майбутньої професійної діяльності студента залежить не тільки від набутих у вузі знань та вмінь, але й від уміння творчо їх використовувати. Вирішення цих завдань передбачає створення гнучкої, креативної, відкритої, варіативної за типами шкіл та освітніми рівнями системи освіти, потребує переходу на нові, особистісно орієнтовані професійні технології кваліфікованого робітника з яскравою творчою індивідуальністю.

Аналіз досліджень і публікацій... Теоретичною основою дослідження в написанні статті стали ідеї відомих вітчизняних педагогів із питань становлення особистості. Відомо, що майбутнє людської цивілізації залежить виключно від реалізації обдарованості людей. Саме тому однією з основних задач системи національної освіти суверенної України є формування творчо активної, всебічно розвиненої особистості. У філософських роботах, де аналізується сутність індивідуальності розглянуто таких науковців, як: М.Бахтін, Г.Гак, Л.Зеленов, М.Каган, Д.Лоуренс, Н.Михайловський, А.Резвицький, В.Тугарінов, Е.Ільєнков, Ю.Хабермас та ін.) Як відзначав М.Бахтін, Особистість та індивідуальність в людині не можуть перебувати один без одного, вони – умови буття один одного. Індивідуальність – частина простору, це кінцеве в людині, що володіє межами. Втілення і реалізація Особистості та Особливості відбувається через вчинок, який «розгортає» людину в зв'язку з тим, що «зсередини мого причетного буття свідомості світ є предмет вчинку, вчинку-думки, вчинку-почуття, вчинку-слова, вчинку-справи» [3, ст.63]. Дослідник І.Резвицький підкреслює, що індивідуальність існує не поряд з особистістю, а як одна з її властивостей, дає таке визначення: «Індивідуальність – це інтегральне поняття, яке виражає особливу форму буття індивідів, в рамках якої вони володіють внутрішньою діяльністю та відносною самостійністю, що дає їм можливість активно (творчо) і своєрідним способом виявляти себе в навколишньому світі на основі розкриття своїх задатків і здібностей та відповідно до суспільних потреб» [13, с.33-38]. Науковець Е.Ільєнков підкреслював, що «справжня індивідуальність – особистість – тому й виявляється не в манірності, а в умінні робити те, що вміють всі інші, але краще за всіх, задаючи всім новий еталон роботи. Вона народжується завжди на передньому плані розвитку загальної культури...» [4, с.156]. Психологічні концепції про індивідуальність та особистість розкривають Б.Ананьєв, Л.Божович, Д.Леонтьєв, В.Мерлін, С.Рубінштейн і ін. Так, С.Рубінштейн описував індивідуальність таким чином: «Людина є індивідуальність у силу наявності в неї особливих, одиничних, неповторних властивостей; людина є особистість у силу того, що вона свідомо визначає своє відношення до навколишнього» [14, с.312]. Науковець Б.Ананьєв розробив цілісний підхід до людської індивідуальності. Структура індивідуальності, за Б.Ананьєвим, виглядає багаторівневою. Початком ієрархічного ряду є

первинні властивості індивіда, що включають певні властивості організму. На порядок вище – вторинні властивості індивіда: темперамент, органічні потреби, задатки. Структура суб'єктної підсистеми складається з певних властивостей індивіда й властивостей особистості залежно від призначення діяльності. Основою індивідуальності є гармонія властивостей індивіда, особистостей і суб'єкта діяльності [1, с.209–211]. Творчість у своїх працях висвітлювали Л. Виготський, В. Давидов, Я. Пономарьов та ін.

Методологічні положення дали змогу розробити концептуальний підхід до проблеми, реалізувати сукупність логічно пов'язаних ідей, які визначають сутність процесу креативного розвитку творчої індивідуальності кваліфікованого робітника.

Формулювання цілей статті... **Мета статті** полягає у вираженні особливостей застосування креативного підходу до професійно-педагогічної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Творчий характер педагогічної діяльності передбачає наявність творчої індивідуальності працівника. Разом з тим існує протиріччя між масовим характером робітничої професії і потребами держави в обдарованих, творчо працюючих кваліфікованих професіоналах, між масово-репродуктивною сутністю сучасної професійної освіти та необхідністю індивідуально-творчого підходу, що забезпечує виявлення й розвиток у майбутнього кваліфікованого робітника творчої індивідуальності. З урахуванням цього протиріччя зроблений вибір теми дослідження, проблема якого сформульована таким чином: творча індивідуальність кваліфікованого робітника як предмет креативної педагогіки.

Виклад основного матеріалу... Одне з головних сучасних завдань підготовки кваліфікованого робітника – розвиток його творчої індивідуальності [7]. Під індивідуальністю слід розуміти неповторну своєрідність особистості, сукупність тільки їй притаманних особливостей. Індивідуальність людини може виражатися в рисах темпераменту, характеру, в специфіці власних інтересів та психічних процесів, а також в особливостях діяльності і творчості. Кожна людина різниться від іншої насамперед своїм внутрішнім, суб'єктивним світом, і цей світ характеризує індивідуальність особистості значно сильніше, ніж її зовнішність та фізичні якості [4, с.3]. Коли мова йде про творчу індивідуальність особистості, то мають на увазі: сформованість у неї творчих здібностей, присутність творчого потенціалу та потреби в творчій праці на користь суспільства з метою власної самореалізації і самоствердження; диференціацію творчої діяльності та її визначеність у чомусь конкретному (мистецтві, музиці), в професійній праці тощо; певний рівень творчих досягнень людини; особиста манера творчості; наявність особливої ієрархії мотивів, серед яких мотив творчого самоствердження займає чільне місце. Значення проблеми розвитку творчої індивідуальності кваліфікованого робітника в процесі його професійної підготовки передбачає те, що успішність професійної практики може бути забезпечена різними особистими рисами. Відомий американський психолог Г.Олпорт у своїй книзі «Особистість: Психологічна інтерпретація» [20] вперше сформулював думку про те, що будь-яке професійне завдання може бути вирішене різними способами. Поглиблюючи цю думку далі, Б.Теплов детально розглянув особливості поведінки представників різних професій і довів, що успіх у професійній діяльності напряму залежить від уміння особистості використовувати кращі дані своєї індивідуальності й нейтралізувати недоліки. [18] Слід також зауважити, що сьогодні серед наукових підходів визначився як окремий – креативний підхід до аналізу особливостей педагогічної практики. На ствердження Л.Кондрашової, під креативним підходом мається на увазі методологічна направленість навчального процесу на розвиток потреби до новизни та нестандартного розв'язку завдань у студентів. [9, с. 103]. Креативний напрямок освітнього процесу сприяє розвитку легкої орієнтації особистості в системі професійних та моральних цінностей, а також досягнення професійного сенсу студентами та вихованню у майбутніх кваліфікованих робітників самостійності, активності та ініціативи. На нашу думку, позиція Л.Кондрашової дуже вірна, згідно з якою креативний підхід до організації освітнього процесу переорієнтує його із предметно-змістового аспекту на особистість майбутнього спеціаліста і проявляється: у формуванні навчальних цілей у вигляді розумових задач; ціннісно-сислової інтерпретації навчальної практики; у оригінальних способах і діях по задоволенню вимоги у новизні та творчості; а також у створенні авторських програм, проектів та конкурсних творчих робіт [9, с. 104]. Стратегія креативного підходу до побудови освітнього процесу у вищій школі передбачає: усвідомлення майбутніми кваліфікованими робітниками власних особистісних та професійних можливостей, розвиток професійних здібностей до рівня креативних; задоволення потреби у новизні та оригінальних прийомах розв'язання професійних питань; установку на творчість та подолання стереотипних манер та формалізму у професійних діях; прогнозування шляхів з вдосконалення творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця.

У теперішній науці процес засвоєння особистісного соціального досвіду розглядається як безперервна зміна актів перебудови чи реконструкції минулого досвіду та пошуку сенсу в інформації, яка повідомляється. Кожна нова доза інформації по-особливому, неповторно та

оригінально сприймається і прочитується. Творчість та креативність мислення виникають під час прагнення особистості зорієнтуватися в усьому самостійно, не зважаючи на авторитети та сторонні думки, при постійній невпевненості у непорушності наукових істин, та за наявності установки перевіряти все в дійсності, на особистому досвіді [18].

Індивідуально-творчий професійний розвиток припускає не запам'ятовування та машинальне відтворення інформації, а її творче перетворення та пошук іншого сенсу у ній, знаходження креативної інтерпретації, формування особистісного відношення до неї, розуміння важливості та ефективності переконань, теорій та методичних рекомендацій, а також спроможність майбутнього кваліфікованого робітника вести діалог з автором, дискутувати з ним. Необхідність індивідуально-творчого особистісного розвитку студентів зумовлюється цільовими установками сучасної загальноосвітньої та професійної школи. Провідна мета та головна суть освітньої діяльності – творчий розвиток особистості, створення сприятливих умов для її саморозвитку, розкриття та виявлення усіх її здібностей та самореалізації в праці. У цьому, власне, і полягає зміст життя людини.

Індивідуально-творчий розвиток майбутніх кваліфікованих робітників спирається на особистісний підхід до формування професійних здібностей людини. Сутність цього креативного підходу полягає в тому, що найбільш ефективним зразком розвитку професійних здібностей рахується формування чіткої структури особистості. Основна якість, яка істотним чином позначається на ефективності побудови творчих професійних даних – внутрішня згуртованість, цілісність особистості, з чіткою ієрархією мотивів, що розкривають її напрямом. Цей напрям характеризується панівними стратегічними цілями й задачами, які ставить перед собою особистість, її «керівною ідеєю», за висловом Б.Теплова. [18] Процес розвитку творчої індивідуальності майбутнього кваліфікованого робітника стає найбільш оптимальним, якщо за таку «керівну ідею» обирається мрія – стати фахівцем, «справжнім професіоналом», відомим робітником. Тоді студент стає сприйнятливим до педагогічних дій, проявляє високу активність під час навчання, бажає кожну доручену справу виконати з найкращою якістю.

Інша індивідуальна якість, що позначається на формуванні творчої особистості кваліфікованого робітника, – пізнавальна потреба й інтелектуальна активність, що викликається нею. Постійне здивування, захоплення майстерністю, емоційне сприйняття явищ і процесів професійної дійсності, любов до праці і прагнення її зрозуміти, захопленість справою і докладання усіх зусиль для того, щоб кожна доручена справа була виконана на високому рівні майстерності, активність в організації цікавого життя в творчій діяльності – ось та основа, на якій формується пізнавальна потреба й розвивається творча індивідуальність майбутнього кваліфікованого робітника. Процес навчання необхідно організувати так, щоб інтерес студентів до навчання і роботи не згасав, а, навпаки, зміцнювався, перетворюючись на особистісну потребу.

Ще однією інтегральною особистісною рисою, що істотним чином діє на формування творчої індивідуальності студента, є здатність майбутнього кваліфікованого робітника до професійної рефлексії. Під рефлексією слід розуміти процес самопізнання, самоаналізу й чітке усвідомлення своєї професійної діяльності та творчих відносин, вміння подивитися на них начебто очима інших людей. Безліч проблем у формуванні творчої індивідуальності створюється при високому рівні вимог (рівні успішності діяльності, на який розраховує особистість; рівні потреб і інтересів) та завищеній самооцінці. Найбільш придатні умови для творчого піднесення створюються при адекватній самооцінці й присутності незначного відриву між рівнем вимог і сформованістю можливостей особистості. Формуванню професійної рефлексії в сучасній професійній креативній педагогіці відводиться значне місце.

Фундаментальні механізми розвитку індивідуальності слід аналізувати з урахуванням таких факторів:

- цілеспрямованої будови формувального середовища, фундаментальними сферами якого є фахове життя та навчально-професійна діяльність студентів;
- визначення вимог до діяльності й взаємовідносин студентів, відповідних рівню якісної професійної роботи;
- цілеспрямованої роботи з формування операційно-технологічного запасу для здійснення особистісної робітничо-професійної практики;
- надання виняткової уваги доречній допомозі, корекції дій студента в здійсненні розробленої ним індивідуальної програми діяльності для забезпечення успіху практики та якісного формування основних фахових компетенцій;
- цілеспрямоване залучення студентів у спілкування, спільну роботу з творчими майстрами, розширення передового досвіду професійної діяльності в процесі подібного спілкування та знайомства з робітничою творчістю;
- розвиток творчого мислення студентів, їхніх творчих здібностей, організація процесу

креативного навчання, який постійно спонукає майбутнього кваліфікованого робітника щось винаходити, виявляти кмітливість, фантазувати, конструювати, проявляти ініціативу;

– процес навчально-професійної діяльності студентів повинен будуватися так, щоб вони не лише опановували все краще, що є в школі, але й намагалися самі вдосконалити існуючий практичний процес навчання й професійної діяльності, самостійно проектували б і випробовували на практиці нові форми й методи роботи, незвичайні творчі засоби, які дозволяли б в майбутньому отримати кращі результати;

– специфічне значення має ознайомлення студентів з головними напрямами, тенденціями, концепціями розвитку профільної школи, з новаторськими ідеями. Головне у розвитку творчої індивідуальності фахівця – формування його творчих здібностей (креативності особистості). У філософії і соціології під творчістю розуміють діяльність, за допомогою якої створюються нові, суспільно значущі матеріальні і духовні цінності [4].

У наслідку творчої діяльності відкривається об'єктивно новий продукт або ж вноситься об'єктивна новизна в технологію чи організацію трудової практики, конструкцію або предмет праці. Наслідок творчої діяльності може стати новим для всього суспільства в цілому (винаходи й відкриття) або ж для окремої установи чи підприємства (раціоналізаторські пропозиції, вдосконалення). У той же самий час продукт творчості має і суб'єктивну новизну, він може бути новим лише для особистості самого винахідника, оскільки він не зустрічав схожих рішень у своїй практичній діяльності та у своєму суб'єктивному досвіді, а дійшов до них на основі роздуму, власної ідеї, здогадки, інтуїції чи уяви. Продукти творчої практики студентів в основному мають лише суб'єктивну новизну, та значущість такої творчості є в тому, що вона за психологічним механізмом не відрізняється від творчості з об'єктивною новизною. Шляхом виконання творчих задач засвоюється досвід творчої діяльності, і особистість стає спроможною творчо вирішувати професійні завдання із об'єктивною новизною. Як показує практика, всі творчі особистості проходять один і той же шлях – від відкриття істин, нових тільки для них самих, до відкриття мало успішних істин і, нарешті, до створення істин, нових для всіх.

Висновки з дослідження й перспективи подальших розвідок із напрямку... У статті доведено, що підготовка майбутніх кваліфікованих робітників базується на фундаментальних ідеях гуманізації нинішньої креативної освіти, спрямованих на формування особистості, здатної до максимальної самореалізації власних можливостей та постійно відкритої для засвоєння нового досвіду профільної освіти і оновлення знань, а також створення потрібних умов для прояви її індивідуальності та власної життєвої позиції. Теоретичний розгляд концепцій творчої індивідуальності в психолого-педагогічних роботах дав змогу виокремити найбільш значущі для майбутнього кваліфікованого робітника якості: творча індивідуальність, креативність, самоусвідомлення, самовираження, морально-ціннісні орієнтації, самореалізація, робітнича спрямованість, інтелектуальна активність. Ефективний розвиток творчої індивідуальності майбутнього кваліфікованого робітника передбачає створення оптимальних креативних педагогічних умов, найважливішими з яких є:

– діагностика індивідуальності студентів у навчально-виховному процесі з позиції взаємозалежності особистісних якостей і прояву ознак творчої індивідуальності;

– здійснення особистісного підходу, що базується на емоційно-позитивному напрямку до студентів та побудови певної структури особистості;

– здатність майбутнього кваліфікованого робітника до професійної рефлексії;

– використання в процесі навчання завдань творчого креативного характеру, що спрямовані на прояви якостей творчої індивідуальності студента.

Досвід навчання майбутніх кваліфікованих робітників у контексті креативного підходу певним аспектам і засобам креативної поведінки та моделювання творчих дій показує суттєве зростання креативності як відкритості сучасному, чутливості до проблем та високій потребі у творчості. Отже, на основі розгляду наукових трудів у досліджуваній сфері та практичного досвіду щодо розвитку креативності майбутніх професіоналів можна зробити висновок: творча індивідуальність робітника та її становлення в креативній педагогіці має розглядатися як функція цілісної особистості, яка зумовлена відповідними психолого-професійними умовами і високим рівнем сформованості її спеціальних та особистісних ознак.

Список використаних джерел та літератури / References:

1. Ананьев Б. Г. Психология и проблемы человекознания / Б. Г. Ананьев. – М., 1996. – 340 с. / Ananjev B. G. *Psichologiya i problemy' chelovekoznanija* (Psychology and problems of human nature). Moscow, 1996, 340 p. [in Russian]

2. Балл Г. О. Методологічні засади гуманізації (особистісної орієнтації) професійної діяльності та підготовки до неї : навч. посіб. / Г. О. Балл ; за ред. П. С. Перепелиці, В. В. Рибалки. – Хмельницький, 2001. – С. 48–67. / Ball H. O. *Metodolohichni zasady humanizacii (osobystisnoi orientacii) profesiinoi diialnosti ta*

pidhotovky do nei (Methodological foundations of the humanization (personal orientation) professional activities and the preparations). Khmelnytskyi, 2001, pp. 48–67. [in Ukrainian]

3. Бахтін М. М. Естетика словесної творчості / Бахтін М. М. – М. : 1979.-341с. / Bakhtin M. M. Estetyka slovesnoi tvorchosti (Aesthetics of verbal creativity). Moscow, 1979, 341 p. [in Ukrainian]

4. Гребенюк О. С. Педагогіка індивідуальності / Гребенюк О. С. – Калининград, 1995. – 545 с. / Grebenyuk O. S. Pedagogika individualnosti (Pedagogy of individuality). Kaliningrad, 1995, 545 p. [in Russian]

5. Дубасенюк О. А. Професійно-педагогічні задачі: типологія та технологія розв'язання : навч. посібн. [для студентів вищих навч. закл.] / О. А. Дубасенюк, О. В. Вознюк. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2010. – 272 с. / Dubaseniuk O. A., Vozniuk O. V. Profesiino-pedahohichni zadachi: typolohiia ta tekhnolohiia rozv'iazannia (Professional-pedagogical tasks: a typology and technology solutions). Zhytomyr, vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2010, 272 p. [in Ukrainian]

6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. / Entsyklopediia osvity (Encyclopedia of education). Kyiv, 2008, 1040 p. [in Ukrainian]

7. Кічук Н. В. Формування творчої особистості вчителя в процесі вузівської професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / Н. В. Кічук. – К., 1993. – 31 с. / Kichuk N. V. Formuvannia tvorchoi osobystosti vchytelia v protsesi vuzivskoi profesiinoi pidhotovky (The formation of a creative personality of a teacher in the process of University training). Kyiv, 1993, 31 p. [in Ukrainian]

8. Педагогіка: Большая современная энциклопедия / сост. Е. С. Рапацевич. – Минск : Соврем. слово, 2005. – 720 с. / Pedagogika: Bol'shaya sovremennaya e'ncyklopediya (Pedagogical: Large modern encyclopedia). Minsk, Sovrem. slovo, 2005, 720 p. [in Russian]

9. Професіональне становлення студентів в умовах креативного підходу к організації освітнього процесу вищої педагогічної школи / Л. В. Кондрашова // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – С. 101–105. / Professional'noe stanovlenie studentov v usloviyah kreativnogo podkhoda k organizatsii obrazovatel'nogo protsesa vysshej pedagogicheskoy shkoly' (The professional development of students in terms of creative approach to organization of educational process of higher pedagogical school). Khmel'nyckij, XNU, 2009, pp. 101–105. [in Russian]

10. Психологический словарь / под ред. В. П. Заиченко, Б. Г. Мещерякова. – [2-е изд. перераб. и доп.]. – М. : Педагогика–Пресс, 1999. – 440 с. / Psixologicheskij slovar' (Dictionary of psychology). Moscow, Pedagogika–Press, 1999, 440 p. [in Russian]

11. Психология : словарь / под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Политиздат, 1990. – 494 с. / Psixologiya: slovar' (Dictionary of psychology). Moscow, Politizdat, 1990, 494 p. [in Russian]

12. Психолого-педагогический словарь / автор-сост. В. А. Межериллов ; под ред. П. И. Пидкасистого. – Ростов н/д. : Феникс, 1998. – 544 с. / Psixologo-pedagogicheskij slovar' (Psychological-pedagogical dictionary). Rostov n/d., Feniks, 1998, 544 p. [in Russian]

13. Резвицкий И. И. Личность. Индивидуальность. Общество: Проблема индивидуализации и ее социально-философский смысл / И. И. Резвицкий. – М. : Политиздат, 1984. – С. 33–38. / Rezvickij I. I. Lichnost'. Individual'nost'. Obshhestvo: Problema individualizatsii i ee social'no-filosofskij smysl (Personality. Personality. Society: the Problem of individualization and its social and philosophical meaning). Moscow, Politizdat, 1984, p. 33–38. [in Russian]

14. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / Рубинштейн С. Л. – М. : Прогресс, 1973. / Rubinshtejn S. L. Problemy' obshhej psixologii (Problems of General psychology). Moscow, Progress, 1973. [in Russian]

15. Сисоева С. О. Педагогічна творчість учителя: визначення, теоретична модель, функції підготовки / С. О. Сисоева // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С. 161–172. / Sysoieva S. O. Pedahohichna tvorchist uchytelya: vyznachennya, teoretichna model, funktsiyi pidhotovky (Pedagogical creativity of the teacher: definition, theoretical model, training features). *Pedahohika i psykholohiia*, 1998, № 2, pp. 161–172. [in Ukrainian]

16. Слостенин В. А. Педагогическая деятельность как творческий процесс / В. А. Слостенин, С. Г. Перевалов // Педагогическое образование и наука – 2005. – № 1 – С. 25–34. / Slastenin V. A., Perevalov S. G. Pedagogicheskaya deyatelnost' kak tvorcheskij process (Pedagogical activity as a creative process). *Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka*, 2005, № 1, p. 25–34. [in Russian]

17. Стародубцева Т. Е. Психолого-педагогические условия развития креативности у будущих учителей музыки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Стародубцева Татьяна Евгеньевна. – Воронеж, 2001. – 174 с. / Starodubceva T. E. Psixologo-pedagogicheskie usloviya razvitiya kreativnosti u budushhix uchitelej muzyki (Psycho-pedagogical conditions of development of creativity of future teachers of music). Voronezh, 2001, 174 p. [in Russian]

18. Теплов Б. М. Избранные труды : [в 2 т.] / Б. М. Теплов. – М. : Педагогика, 1985. – Т. 1. – 239 с. / Teplov B. M. Izbranny'e trudy' (Selected works). Moscow, Pedagogika, 1985, T. 1, 239 p. [in Russian]

19. Холодная М. А. Психология интеллекта: парадоксы исследования / М. А. Холодная. – Томск : изд-во Том. ун-та ; М. : Барс, 1997. – 392 с. / Xolodnaya M. A. Psixologiya intellekta: paradoksy' issledovaniya (Psychology of intelligence: paradoxes of research). Tomsk, izd-vo Tom. un-ta; M.: Bars, 1997, 392 p. [in Russian]

20. Allport G. W. Personality A psychological interpretation / G. W. Allport. – NY. Holt, 1937. – 698 p. / Allport G. W. Personality A psychological interpretation. NY. Holt, 1937. 698 p. [in English]

Дата надходження статті: «18» жовтня 2016 р.

Дата прийняття до друку: «03» листопада 2016 р.

Рецензенти:

Берека В. – доктор педагогічних наук, професор

Райко В. – доктор педагогічних наук, професор

Росквас Ігор – аспірант Хмельницького національного університету, e-mail: r21_91@mail.ru

Roskvas Ihor – postgraduate student of Khmelnytskyi National University, e-mail: r21_91@mail.ru

Цитуйте цю статтю як:

Росквас І. Творча індивідуальність як предмет креативної педагогіки / Ігор Росквас // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 21. – С. 137–143.

Cite this article as:

Roskvas I. Creative Individuality as a Subject of Creative Pedagogy, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 21, pp. 137–143.

УДК 378.091.313:341

ІРИНА САВКА,

кандидат педагогічних наук

(Україна, Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка)

IRYNA SAVKA,

candidate of pedagogical sciences,

(Ukraine, Lviv, Lviv Ivan Franko National University)

orcid.org/0000-0002-3213-0921

Модель системи інтегрованих знань та умінь майбутніх правників

The Model of Integrated Knowledge and Skills of the Future Lawyers

У статті розроблено модель підготовки майбутніх правників. Запропонована у нашому дослідженні модель передбачає інтеграцію гуманітарних та фахових дисциплін. В основу моделі закладено судження про фундаментальний характер гуманітарних дисциплін у процесі підготовки майбутніх правників та їх професійна спрямованість. Метою розробленої моделі є підвищення готовності майбутніх правників до професійної діяльності. Використання такої моделі дає можливість підвищити рівень успішності навчання майбутніх правників. Визначено основні методологічні підходи моделювання професійно спрямованої підготовки майбутніх правників.

Виділені загальнопедагогічні принципи до професійної спрямованості гуманітарної підготовки майбутніх правників у вищому навчальному закладі на засадах інтегративного підходу.

Запропоновано впровадження інтегративного курсу «Право та політологія» як формування інтегральної професійної компетентності студентів.

Ключові слова: *інтегрований курс, модель професійної спрямованості підготовки, загальнопедагогічні принципи, методологічні підходи, інтегративний підхід, професійна спрямованість підготовки.*

The article suggests the model of training of future lawyers. The proposed model in this study involves the integration of humanities and professional disciplines. The judgments about the fundamental nature of the humanities in the training of future lawyers and their professional orientation are the basis of the model. The purpose of the model is to increase the readiness for future lawyers to the profession. The use of this model makes it possible to improve the success of training of future lawyers.

The model of professionally oriented humanitarian training of the future lawyers is drafted which enhances the educational potential of foreign language education of the students. The use of this model makes it possible to increase the level of the successful training of future lawyers. The main methodological approaches to the formation of professionally directed training of future lawyers are selected. The teaching principles that enhance the level of professionally directed training of future specialists in law are highlighted. They are: the interdisciplinary communication, the integration of knowledge and skills, the content profiling, succession in studying, the continuity of learning. A number of conceptual principles are determined, in particular the development of integrated conceptual vision of the content of the training of future specialists in law based on the principles of educational philosophy, methodology, pedagogy, the use of the systematic, active, cognitive and personality-based approaches; the